

No: 300 – Mahreç İşareti

KAHRAMANMARAŞ HARTLAP BIÇAĞI

TESCİL ETTİREN

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 19.09.2016 tarihinden itibaren korunmak üzere 22.12.2017 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 300
Tescil Tarihi	: 22.12.2017
Başvuru No	: C2016/079
Başvuru Tarihi	: 19.09.2016
Coğrafi İşaretin Adı	: Kahramanmaraş Hartlap Bıçağı
Ürünün Adı	: Bıçak
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç İşareti
Başvuru Yapan	: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
Başvuru Yapanın Adresi	: İsmetpaşa Mah. Azerbaycan Blv. No:25, 46100 Merkez/Dulkadiroğlu/Kahramanmaraş
Coğrafi Sınır	: Kahramanmaraş
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Bıçak; kesme işleminde kullanılan, ağzı çelik malzemeden sapı ise boynuz, şımşır ağacı ve fiber türü malzemelerden yapılan araçtır. Kahramanmaraş civarında yapılan ören yeri kazılarında ve merkeze bağlı Hartlap köyündeki incelemelerde Kahramanmaraş'ta bıçakçılığın Kahramanmaraş tarihi kadar eski olduğu ve yapımının halen Hartlap'ta sürdürüldüğü görülmektedir. Hartlaplı ustalar bıçak yapımında kendilerine has tekniklerini geleneksel olarak usta çırak ilişkisi içinde babadan oğula aktararak sürdürmektedirler. Sap kısmında kullanılan manda boynuzu, koçboynuzu, keçiboynuzu, şımşır ağacı geleneksel olarak işlenmektedir. Bunun yanında günümüzde fiber veya plastik malzemeler de sap üretiminde kullanılmaktadır. Bıçaklar kullanım alanlarına göre kurban bıçağı, meyve bıçağı, cep bıçağı, kasap bıçağı, döner bıçağı, mutfak bıçağı vb. şekil ve isimlerde üretilmektedir.

Üretim Metodu:

Hartlap'ta babadan oğula aktararak sürdürülen bıçak üretimi için tabakalar halinde ithal edilen çelik malzemeden, bıçak boyutuna göre şeritler kesilir. Ardından bıçağın türüne göre örs üzerinde dövülerek çeliğe şekil verilir. Şeklini alan çeliğe tekrar örs üzerinde dövme işlemi uygulanarak metal içinde bulunan karbonların sıkıştırılmasıyla keskinlik özelliği kazandırılır. Dövme işlemi sonrasında bıçağın sırt kısmı ve ağız kısmı taşlama veya çark taşı adı verilen motorlu makede eye işlemi ile düzeltilir ve inceltir. Bu işlem sırasında sürtünmeden dolayı ısınan metal, suya batırılarak ıslatılır ve ağız kısmının biraz daha inceltmesi için çarklı zımpara ile ağzı tekrar zımparalanır. Metal üzerinde kalan parçacıklar ve yükseltirer mengeneyle sıkıştırılıp el eyesi ile düzeltilir ve aynı tezgâhta bıçağın üzerine ustanın veya müşterinin isteğine göre çelik uçla desen verilir. Desenleme sonrasında oluşan pürüzler yine el eyesi ile düzeltilir. Deseni de tamamlanan çelik bıçağın kesebilmesi için köz halindeki kömür içine tamamen gömülerek kızgın kor halini alması beklenir. Kor haline gelen bıçak alınarak soğuması için yavaş yavaş suya daldırılır ve keskinliği için gerekli suyu almış olur. Bu işlemle bıçağın formunda değişiklik meydana gelmişse bıçak tekrar el eyesi ve motorlu zımpara ile düzeltilir. Bu işlem sırasında bıçağın suyunun kaçmaması için bıçak ısındıkça suya daldırılır. Ardından motorlu cila tezgâhında cilalama ve parlatma yapılır. Hazırlanan bıçak metaline tercihe göre boynuz, ağaç veya fiber türü malzemeden sap tercih edilir. Sapı metale monte etmek için daha önce metalde bırakılan deliklere uygun şekilde sapta da delik açılır. Bu işlemden sonra çelik bıçak ve sap açılan deliklere tel takılarak birleştirilir. Telin yerinden çıkmaması ve daha sağlam olması için telin iki tarafına uygun perçinler takılıp eye ile düzeltilir ve çekiç yardımıyla dövülerek kaynaştırma işlemi yapılır. Son olarak aslı demir madeni olan ve direkt topraktan çıkarılan biye taşında eğelenen bıçak teşhire hazır hale gelir.

Bıçakçılıkta; maden kömürü, çelik, maşa, örs, çekiç, çark, zımpara, pres, perçin, biye, ahşap, boynuz, fiber kullanılan araçlardır.

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Kahramanmaraş Hartlap Bıçağı metal kısmı çelik; sap kısmı ise boynuz, şımşır ağacı ve fiber malzemeler kullanılarak Hartlaplı ustaların kendilerine has üretim tekniğiyle Hartlap köyünde üretilmektedir.

Denetleme:

Denetim komisyonu Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Zabıta Dairesi Başkanlığından 1 üye, Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odasından 1 üye, Kahramanmaraş Karacasu Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu El Sanatları Bölümünden 1 üye olmak üzere toplam 3 kişiden oluşacaktır. Denetimler yılda en az iki kez, ihtiyaç duyulduğunda veya şikâyet üzerine her zaman yapılacaktır.

Denetim kriterleri aşağıdaki gibidir;

- Üretimde kullanılan malzemelerin üretim metodunda belirtilen özelliklere sahip olup olmadığı,
- Bıçağın keskinleştirilmesi için örs üzerinde dövme işleminin yapılıp yapılmadığı,
- Bıçağın el eyesi ve motorlu zımpara ile düzeltilmesinin yapılıp yapılmadığı,
- Motorlu cila tezgâhında cilalama ve parlatmanın yapılıp yapılmadığı

denetlenecektir.

Denetim komisyonu, kamu veya özel kuruluşlarından veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Denetim komisyonu hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.